

Блок 3. Україна в умовах незалежності

Урок 38. Українська діаспора наприкінці XX - на початку XXI ст. Тематичне оцінювання

Історія України • ПМ • I курс • 1 година

Головна думка

Наприкінці XX - на початку XXI ст. українська діаспора стала важливим партнером незалежної України: підтримувала культуру, освіту, міжнародне визнання, громадську дипломатію і допомогу під час криз.

На уроці потрібно зрозуміти	Після уроку студент/студентка зможе
діаспора після 1991 р.; культурні й освітні організації; економічні та родинні зв'язки з Україною; громадська дипломатія.	пояснювати ключові поняття; називати основні дати; аналізувати причини й наслідки; робити короткий історичний висновок.

Дата	Що запам'ятати
1991	діаспора підтримала незалежність України.
1990-ті	відновлення інтенсивних зв'язків із закордонними українцями.
2004	активізація підтримки під час Помаранчевої революції.

Матеріал подано як готовий конспект-презентацію: його можна показувати на екрані або роздати студентам для самостійного опрацювання.

1. Карта уроку: логіка вивчення теми

Крок	Питання уроку	Що потрібно запам'ятати
1	Діаспора після 1991 р.	причини → перебіг → наслідки → значення
2	Культурні й освітні організації	причини → перебіг → наслідки → значення
3	Економічні та родинні зв'язки з Україною	причини → перебіг → наслідки → значення
4	Громадська дипломатія	причини → перебіг → наслідки → значення
5	Підсумкове оцінювання курсу	причини → перебіг → наслідки → значення

Проблемне питання

Яке значення мала тема «Українська діаспора наприкінці ХХ - на початку ХХІ ст. Тематичне оцінювання» для розвитку українського суспільства, державності або національної ідеї?

Поняття	Навіщо потрібне на уроці
Громадська дипломатія	допомагає точно пояснити явище: вплив суспільних організацій і громад на міжнародну підтримку держави.
Світовий конгрес українців	допомагає точно пояснити явище: міжнародна координаційна організація української діаспори.
Трудова міграція	допомагає точно пояснити явище: виїзд за кордон із метою праці.

2. Історичний контекст

Тема уроку розкриває один із ключових етапів історії України: українська діаспора наприкінці ХХ - на початку ХХІ ст. тематичне оцінювання.

Щоб зрозуміти цей матеріал, важливо бачити зв'язок між політичними рішеннями, соціальними змінами, культурою та повсякденним життям людей.

Матеріал подано як конспект-презентацію: визначення, дати, таблиці й схеми можна використовувати для пояснення і

самостійного опрацювання.

Історичний фактор	Що він змінює	На що звернути увагу
Діаспора після 1991 р.	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Культурні й освітні організації	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Економічні та родинні зв'язки з Україною	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Громадська дипломатія	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися

Алгоритм аналізу

1) Назвіть явище. 2) Вкажіть час і місце. 3) Поясніть причини. 4) Назвіть учасників. 5) Сформулюйте наслідки для українського суспільства.

3. Основний зміст теми

Пункт	Пояснення
Діаспора після 1991 р.	Отримала можливість відкрито співпрацювати з незалежною Україною.
Культура й освіта	Школи, кафедри українознавства, церкви, музеї й організації підтримували ідентичність.
Економічні зв'язки	Перекази, інвестиції, благодійність і професійні контакти пов'язували громади з Україною.
Громадська дипломатія	Діаспора впливала на уряди країн проживання, пояснювала українську позицію світу.
Підсумок курсу	Історія державності показує довгий шлях від ранніх форм організації до сучасної незалежної України.

Проміжний висновок

Історичні події не існують окремо: економіка, влада, культура, війни, соціальні групи й міжнародна ситуація взаємно впливають одна на одну.

Типова помилка

Не зводьте відповідь до переліку дат. Історія вимагає пояснення: чому подія стала можливою, які сили діяли, кого вона посилила або послабила.

4. Причини, перебіг і наслідки

Причина / умова	Як проявлялася	Наслідок
Діаспора після 1991 р.	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Культурні й освітні організації	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Економічні та родинні зв'язки з Україною	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Громадська дипломатія	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Підсумкове оцінювання курсу	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність

Запам'ятай формулу відповіді

Повна відповідь з історії має містити не тільки “що сталося”, а й “чому сталося”, “хто брав участь”, “чим завершилося” і “чому це важливо”.

Причини	Подія	Наслідки
передумови, суперечності, інтереси груп	конкретні рішення, війни, реформи або організації	зміни у владі, правах, культурі, території, суспільстві

5. Діячі, організації та суспільні сили

Хто / що	Роль у темі
Світовий конгрес українців	координує частину міжнародної української громади.

Хто / що	Роль у темі
Українські громади Канади і США	активно підтримують українську культуру і державність.
Нова трудова міграція	формує сучасні українські громади в Європі.
Волонтерські організації	допомагають Україні під час війни і криз.
Молодь діаспори	успадковує і переосмислює українську ідентичність.

Методична підказка

Коли називаєте історичну особу або організацію, одразу пояснюйте її дію: створив, очолив, підтримав, заборонив, реформував, проголосив, придушив.

Питання до діяча/організації	Відповідь має містити
Яку мету мав?	політичну, соціальну, культурну або військову мету
Якими методами діяв?	реформи, війна, дипломатія, пропаганда, самоорганізація
Який наслідок?	що змінилося після його/її діяльності

6. Основні поняття

Поняття	Коротке визначення
Громадська дипломатія	вплив суспільних організацій і громад на міжнародну підтримку держави.
Світовий конгрес українців	міжнародна координаційна організація української діаспори.
Трудова міграція	виїзд за кордон із метою праці.
Культурна пам'ять	збереження знань про історію, мову, традиції та символи.

Поняття	Як використати у відповіді
Громадська дипломатія	Скажіть: «Громадська дипломатія - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Світовий конгрес українців	Скажіть: «Світовий конгрес українців - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.

Поняття	Як використати у відповіді
Трудова міграція	Скажіть: «Трудова міграція - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Культурна пам'ять	Скажіть: «Культурна пам'ять - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.

Як відповідати

Визначення потрібно не зазубрювати механічно, а пояснювати своїми словами і наводити історичний приклад із теми.

7. Основні дати

Дата / період	Подія / значення
1991	діаспора підтримала незалежність України.
1990-ті	відновлення інтенсивних зв'язків із закордонними українцями.
2004	активізація підтримки під час Помаранчевої революції.
2014	допомога Україні після початку російської агресії.
2022	масова міжнародна підтримка України після повномасштабного вторгнення.

Хронологічна стрічка

1991 → 1990-ті → 2004 → 2014 → 2022

Як вчити дати

Дати варто групувати за логікою: передумови → ключова подія → наслідки. Тоді вони не перетворюються на випадковий список.

8. Схема для розуміння

Що відбувається	Механізм	Результат
Діаспора після 1991 р.	ключові дії та суперечності	історичний результат
Культура й освіта	ключові дії та суперечності	історичний результат

Що відбувається	Механізм	Результат
Економічні зв'язки	ключові дії та суперечності	історичний результат

Схему можна використати як план усної відповіді або як основу для короткого письмового конспекту.

Завдання	Як виконати
Перетворіть схему на текст	кожен рядок схеми запишіть як окреме речення з причинно-наслідковим зв'язком.
Додайте факт	до кожного рядка підберіть дату, особу або приклад із теми.

9. Підсумок уроку

Теза	Пояснення
1. Наприкінці ХХ - на початку ХХІ ст.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.
2. Тему потрібно розуміти через зв'язок причин, дій учасників і наслідків.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.
3. Для повної відповіді використовуйте поняття, дату, приклад і власний висновок.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.

Відповідь на проблемне питання

Тема «Українська діаспора наприкінці ХХ - на початку ХХІ ст. Тематичне оцінювання» показує, що українська історія розвивалася через поєднання внутрішніх процесів і зовнішніх викликів. Її значення потрібно оцінювати за впливом на права людей, культуру, державність і національну ідентичність.

Для усної відповіді

Починайте з короткої тези, далі наведіть 2-3 факти, одну дату і завершіть власним історичним висновком.

10. Перевір себе

Рівень	Завдання
Базовий	Дайте визначення 3-4 основних понять уроку. Назвіть 3 ключові дати.
Середній	Складіть хронологічний ланцюжок подій і поясніть, чому вони пов'язані.
Достатній	Порівняйте дві сили, організації або явища з теми за критеріями: мета, методи, наслідки.
Високий	Дайте аргументовану відповідь на проблемне питання уроку. Використайте щонайменше два факти і одну дату.

Міні-тест	Варіанти відповіді
1. Найважливіше в темі - це...	А лише дата; Б причина, перебіг і наслідки; В тільки прізвища; Г випадковий факт.
2. Повна історична відповідь має містити...	А поняття, дату, приклад і висновок; Б тільки емоцію; В лише цитату; Г тільки переказ назви.
3. Історичне значення події - це...	А її вплив на подальший розвиток; Б місце на сторінці; В складність назви; Г кількість учасників.

Відповіді

1 - Б; 2 - А; 3 - А.